

KARTA KURSU

Nazwa	Filozofia umysłu II
Nazwa w j. ang.	<i>Philosophy of Mind 02</i>

Kod		Punktacja ECTS*	5
-----	--	-----------------	---

Koordinator	Dr hab. Marzenna Jakubczak, prof. UP
Zespół dydaktyczny	Dr Magdalena Reuter

Opis kursu (cele kształcenia)

Kurs służy pogłębieniu wiedzy na temat kluczowych stanowisk i wyzwań współczesnej filozofii umysłu. Omówione zostaną m.in. stanowiska biologicznego naturalizmu i monizmu anomalnego (Searle, Davidson). Najwięcej uwagi zajmą te zagadnienia filozoficzne, które poddawane są reinterpretacji w świetle najnowszych badań empirycznych. Rozpatrzone zostaną argumenty wysuwane we współczesnej debacie na temat tożsamości osobowej, wolności woli i autonomii podmiotowej, poczucia sprawstwa, chronestezji i złudności Ja (Parfit, Lewis, Libet, Tulving, Wegner, Gallagher, Metzinger i in.). Studenci zapoznają się z podstawami takich metod badania świadomości, jak heterofenomenologia, neurofenomenologia i wywiad mikro-fenomenologiczny. Problematyka uświadomionej cielesności przedstawiona zostanie m.in. w kontekście współczesnych analiz fenomenologicznych (Varela, Thompson, Zahavi, Bermudez). Przybliżone zostaną także wybrane azjatyckie koncepcje umysłu, wykorzystujące rozmaite formy medytacji mającej zastosowanie terapeutyczne (m.in. regulacji uwagi, kontroli emocji, obniżenie poziomu stresu). Buddyjskie i hinduskie metody samoobserwacji omówione zostaną w kontekście poszukiwania neurologicznej podstawy subiektywnego doświadczenia wglądu i głębokiego skupienia (*samadhi*), doświadczanego podczas medytacji.

Warunki wstępne

Wiedza	
Umiejętności	Krytyczna analiza współczesnych tekstów filozoficznych.
Kursy	

Efekty kształcenia

Wiedza	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
--------	-----------------------------	-------------------------------------

	<p>W01: Student/ka zna w zaawansowanym stopniu znaczenie filozofii umysłu, jej metody i terminologię, najważniejsze teorie oraz jej miejsce w systemie nauk ze szczególnym uwzględnieniem jej relacji do filozofii człowieka, etyki i epistemologii.</p> <p>W02: Posiada ugruntowaną wiedzę z zakresu współczesnej filozofii umysłu oraz jej związków z naukami empirycznymi.</p> <p>W03: Zna możliwości i ograniczenia umysłu ludzkiego, a także wpływ uwarunkowań historyczno-kulturowych na tworzenie teorii umysłu.</p>	<p>K_W01</p> <p>K_W01, K_W04</p> <p>K_W02</p>
--	--	---

	<p>U01: Student/ka potrafi rozpoznawać i porównywać wyniki z różnych dziedzin i dyscyplin wiedzy; potrafi poprawnie stosować terminy i pojęcia z obszaru filozofii umysłu, potrafi formułować i analizować problemy dotyczące tożsamości osobowej, świadomości i relacji umysł-ciało.</p> <p>U02: student/ka potrafi samodzielnie rozwijać, pogłębiać i wykorzystywać wiedzę z zakresu filozofii umysłu.</p> <p>U03: student/ka potrafi przedstawiać swoje stanowisko na temat natury umysłu, argumentować i dyskutować w oparciu o zdobytą wiedzę.</p>	<p>K_U01</p> <p>K_U04</p> <p>K_U06</p>
--	--	--

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K01: student/ka wykorzystuje posiadaną wiedzę z zakresu filozofii umysłu w praktyce życia;	K_K01
	K02: student/ka rozumie potrzebę pogłębiania i aktualizowania zdobytej wiedzy z zakresu filozofii najnowszej.	K_K02

		Organizacja										
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach										
		A		K		L		S		P		E
Liczba godzin	30	30										

Opis metod prowadzenia zajęć

Wykłady problemowe poświęcone omówieniu zagadnień filozoficznych oraz ich związków z wynikami nauk empirycznych; w uzupełnieniu prezentacje PPT lub materiały dokumentalne dotyczące współczesnych badań nad umysłem. Wiedza teoretyczna i refleksja krytyczna uczestników kursu rozwijana jest m.in. podczas dyskusji toczonych na zajęciach, poprzedzonych samodzielną lekturą zadanych przez prowadzącego tekstów.

Zajęcia odbywają się z wykorzystaniem kompetencji nabytych podczas indywidualnego szkolenia/ kursu pn: „**Szkolenie z metody wywiadu mikro-fenomenologicznego**” zrealizowanego w ramach projektu „Uczelnia najwyższej jakości – UP to the TOP, zad. 5 Szkolenia podnoszące kompetencje dydaktyczne kadry dydaktycznej - Indywidualne kursy z zakresu nowoczesnych metod dydaktycznych w ramach Pilotażowego programu szkoleń indywidualnych (PPSI)

Formy sprawdzania efektów kształcenia

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Kolokwium	Praca pisemna	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Konспекty z przeczytanych lektur
W1								x	x		x		x
W2								x	x		x		x
W3								x	x		x		x
U1								x	x		x		x
U2								x	x		x		x
U3								x	x		x		x

Kryteria oceny	<p>(1) 60% Egzamin ustny.</p> <p>(2) 20% Kolokwium śródsemestralne sprawdzające wiedzę z zakresu terminologii i podstawowych stanowisk omawianych podczas zajęć.</p> <p>(3) 20% Aktywność w dyskusji podczas zajęć i zaangażowanie w opracowanie konспекtów zadanych lektur.</p>
----------------	--

Uwagi	Dwie nieobecności w trakcie semestru – bez konsekwencji. Większa absencja skutkuje koniecznością przygotowania dodatkowych zadań, wyznaczonych przez prowadzącego.
-------	--

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Kluczowe kwestie omawiane podczas zajęć:

1. Krytyka założeń monizmu i główne tezy biologicznego naturalizmu (Searle).
2. Monizm anomalny i granice redukcjonizmu (Davidson).
3. Współczesne ujęcia materializmu: teorie identyczności (obiektywnej i kategoryjnej) *versus* funkcjonalizm.
4. Problem tożsamości osobowej; pamięć a ciągłość psychiczna (Wiggins, Parfit, Lewis).
5. Problematyka wolnej woli – dyskusja wokół eksperymentów Libeta i Haynesa.
6. Główne stanowiska w sporze nt. wolnej woli: fatalizm, determinizm, kompatybilizm i inkompatybilizm, libertarianizm.
7. Wpływu środowiska społecznego na proces podejmowania decyzji (Milgram, Zimbardo, Reicher i Halsam).

8. Chronościeżka w świetle badań empirycznych (Tulving, Wegner).
9. Poczucie sprawstwa a motywacja i akcja (Gallagher, Mele, Davidson).
10. Problematyka ucieleśnionego Ja w świetle współczesnych analiz fenomenologicznych; introspekcja a metoda fenomenologiczna (Merleau-Ponty, Thompson, Zahavi).
11. Granice samopoznania i metody badania świadomości: heterofenomenologia, neurofenomenologia, filozofia eksperymentalna itd. (Dennett, Varela, Bermudez).
12. Złudzenie Ja, fenomenalny model jaźni (Metzinger).
13. Buddyjska teoria nie-jaźni (Czandrakirti, Bodhi).
14. Modele umysłu i świadomości w ujęciu filozofii porównawczej – tradycja zachodnia i hinduska i buddyjska (Patañdzali, Velmans, Nisbett).
15. Terapeutyczne zastosowanie buddyjskich i hinduskich metod samoobserwacji i subiektywnego doświadczenia wglądu (*samadhi*), doświadczanego podczas medytacji – w świetle badań neurologicznych (Deikman, Goldberg, Lutz, Davidson).

Wykaz literatury podstawowej

- *Filozofia podmiotu* (antologia), red. J. Górnicka-Kalinowska. Aletheia, Warszawa 2001.
- *Filozofia umysłu* (antologia), red. B. Chwedeńczuk, Aletheia, Warszawa 1995.
- Gallagher S., Zahavi D. (2015). *Fenomenologiczny umysł*, Warszawa: Wyd. PWN.
- Miłkowski, M., R. Poczobut (red.) (2012). *Przewodnik po filozofii umysłu*. Kraków: Wyd. WAM.
- Varela Francisco J., Eleanor Rosch, *The embodied mind: cognitive science and human experience*. MIT Press 1993.

Wykaz literatury uzupełniającej

- Baron-Cohen, Simon (2014). *Teoria zła. O empatii i genezie okrucieństwa*, Sopot: Smak Słowa.
- Bermudez J.L., et al. eds. (1998). *The body and the self*. MIT.
- Block, Ned., Comparing the major theories of consciousness (2009). In: Michael Gazzaniga (ed.), *The Cognitive Neurosciences IV*, s. 1111-1123.
- Churchland, Patricia (2013). *Moralność mózgu. Co neuronauka mówi o moralności?*, Kraków: Copernicus Center Press.
- Depraz, Natalie, Varela F. J., Vermersch, P. (2002). *On becoming aware. A pragmatics of experiencing*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam / Philadelphia.
- Gazzaniga, Michael (2011). *Istota społeczeństwa. Co sprawia, że jesteśmy wyjątkowi*, Sopot: Smak Słowa.
- Kristjansson, Kristjan (2020). *The self and its emotions*. Cambridge University Press.
- Lutz, Antoine and Evan Thompson (2003). Neurophenomenology. Integrating subjective experience and brain dynamics in the neuroscience of consciousness. *Journal of Consciousness Studies*, 10, No. 9–10, pp. 31–52
- Lysenko, Victoria G. (2018) Mind and consciousness in Indian Philosophy, *Russian Studies in Philosophy*, 56:3, 214-231, DOI: 10.1080/10611967.2018.1459378
- MacKenzie, Matthew (2015): Reflexivity, subjectivity, and the constructed self: A Buddhist model, *Asian Philosophy*, DOI: 10.1080/09552367.2015.1078140
- Macphail, E.M. (2002). *Ewolucja świadomości*, Poznań: Rebis.
- Metzinger Thomas (2028). *Tunel Ego. Naukowe badanie umysłu a mit świadomego „ja”*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Miłkowski, M., Poczobut, R., (red.) (2006). *Metafizyka umysłu*, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa.
- Petitmengin, C. (2006). “Describing one’s subjective experience in the second person: An interview method for the science of consciousness”. *Phenomenology and the Cognitive sciences*, 5(3-4), 229-269.
- Ramachandran, V. (2011). *Neuronauka o podstawach człowieczeństwa. O czym mówi mózg*. Warszawa: Wyd. UW.
- Shear, Jonathan (1997). *Explaining consciousness – the ‘hard problem’*. MIT Press.
- Velmans Max, Susan Schneider eds. (2007). *The Blackwell Companion to Consciousness*. Blackwell Publishing Ltd.

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	30
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	10
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	30
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	10
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	-
	Przygotowanie do egzaminu	30
Ogółem bilans czasu pracy		140
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		5